

efterskolerne

Efterskolestjernen

– en udviklingsguide

1. Introduktion
2. Sådan bruges Efterskolestjernen
3. De fem kategorier

1. Introduktion til Efterskolestjernen

Efterskolestjernen er en udviklingsguide, der kan hjælpe med at teste og udvikle en ide eller et projekt på efterskolen. Formålet er, at hjælpe med at kvalitetssikre projektet og komme så godt omkring så mange af de vigtigste forudsætninger og forventninger som muligt.

Håbet er, at Efterskolestjernen kan tilføre projektet øget medejerskab, og at den dialog man får kan fremkalde mange forskellige og måske uerkendte synspunkter, øge indsigt og dermed styrke ideen eller projektets kvalitet og 'den gode proces'.

Efterskolestjernen understøtter, udfordrer, strukturerer og forankrer jeres refleksioner og dialog på efterskolen, når I har besluttet jer for at forandre, opkvalificere eller udvikle noget. Det kan for eksempel være at udvikle nye linjer, lejrskoler, valgfag, profiler eller en alternativ 10. klasse med egne prøver. Det kan handle om indføring af nye fag, afskaffelsen af karakterer, introduktion af anderledes pædagogik, en anden didaktik eller nye innovative metoder og samarbejdspartnere – alt muligt! Efterskolestjernen kan også bruges i bestyrelsesarbejdet, hvis bestyrelsen ønsker at udfordre eller udvikle værdigrundlaget eller skolens organisation, eller den kan bruges som et led i en konkret evaluering eller i skolens obligatoriske selvevaluering.

Efterskolestjernen består af fem sæt spørgsmålskort og en plakat med stjernen. Spørgsmålskortene er inddelt i fem kategorier, som I skal drøfte projektet indenfor. Plakaten bruges til at samle jeres ideer og refleksioner. [Læs mere om de fem kategorier på side 7 og 8].

Guiden er i al sin enkelhed hjælp til selvhjælp, og alle kan være med.

Efterskoleforeningen, januar 2022

1. Hovedsigtet – det, det hele handler om

Efterskolernes virke baseres på efterskoleloven. Grundlæggende siger den, at efterskolerne på baggrund af deres selvvalgte værdigrundlag skal tilbyde undervisning og samvær af bred almen karakter på kurser, hvis hovedsigte er livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse.

For uddybning af efterskolelovens formålsparagraf, herunder efterskolernes hovedsigte: se Forstanderhåndbogen på www.efterskolerne.dk

Livsoplysning

Livsoplysning handler om de store spørgsmål i tilværelsen. Livsoplysning fremhæver menneskets etiske, eksistentielle og æstetiske praksis. Dette aspekt af tilværelsen reflekteres gennem etik, religion, eksistens- og livsfilosofi samt gennem æstetiske aktiviteter.

Det efterskolepædagogiske mål er, at eleven lærer at give udtryk for og får mulighed for at afprøve, eksperimentere, udvikle og formgive egne eksistentielle sammenhænge og fælles menneskelige vilkår gennem undervisning og pædagogisk tilrettelagt samvær.

Dannelsesmålet er at give eleven mulighed for at få et reflekteret forhold til sin egen eksistens, herunder få sat sin eksistens i perspektiv til noget større.

Folkelig oplysning

Folkelig oplysning handler om menneskets historiske og kulturelle praksis. Om at mennesket lever i en konkret historisk og kulturel overlevering og tradition. Dette aspekt reflekteres gennem idehistorie, politik, musik, kunst, pædagogik etc.

Det efterskolepædagogiske mål er, at eleven lærer at forstå, videreudvikle og deltage i store og mindre meningskabende fællesskaber, på skolen såvel som uden for skolen.

Dannelsesmålet er at give eleven oplysning om både store og små fællesskaber samt indsigt i, at det individuelle og det fælles er to sider af samme sag og hinandens forudsætninger.

Demokratisk dannelse

Demokratisk dannelse handler om, at mennesket lever i politiske og demokratiske fællesskaber. Demokrati forstås her både som livsform – måden vi er sammen på – og som styreform, den formelle demokratiske regulering. Dette aspekt reflekteres gennem politik, sociologi og medborgerskab.

Det efterskolepædagogiske mål er, at eleven lærer, hvad det vil sige at erkende, handle og deltage i demokratiske processer samt at kunne forholde sig demokratisk over for nye problemstillinger og opgaver. Eleven skal både lære om demokrati og lære gennem demokratisk deltagelse i skolernes undervisning og samvær.

Dannelsesmålet er, at eleverne bliver vidende, engagerede medborgere med lyst og evne til at være aktive i et demokratisk samfund.

2. Sådan bruges Efterskolestjernen

Efterskolestjernen kan næsten bruges helt, som I selv synes. Afhængig af hvilken ide eller projekt, I ønsker at arbejde med i stjernen, vil nogle spørgsmål være mere eller mindre egnede. Det vil dog for alle tilfælde være vigtigt, at I kommer rundt i alle fem kategorier. Det er en væsentlig pointe med guiden!

Forberedelse inden I går i gang

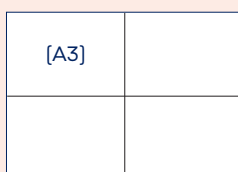
Inden I går i gang med Efterskolestjernen, skal I have formuleret et udviklingsprojekt eller en idé – i grove træk – så de store linjer og overordnede ideer og forventninger er på plads. Når det er gjort, er I klar til at teste og udvikle med Efterskolestjernen.

Ideen eller projektet I tester kan være bredt og overordnet. For eksempel: *Vi skal have udviklet en 10. klasse med alternative prøver.* Det kan også være mindre og konkret. For eksempel: *Vi skal have gjort matematikundervisningen mere praksisorienteret.*

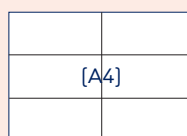
Spørgsmålsarkene printes og plakaten printes og samles. Spørgsmålsarkene klippes ud og spørgsmålene lægges på bordet, opdelt i kategorier. Der klippes også blanke kort, som I selv kan skrive flere spørgsmål på.

Om I sorterer spørgsmål fra og skriver ekstra spørgsmål til undervejs i dialogen omkring Efterskolestjernen, eller om I gør det forud, er op til jer selv. Men en vis forberedelse vil gøre dialogen skarpere og processen både bedre og sjovere.

Elementer til print. [A4 / A3]

Plakat [4 x A3]
Printes i 100 % og samles

Spørgsmålskort
[A4] Printes i 100 %
og klippes ud

Post-it
blok

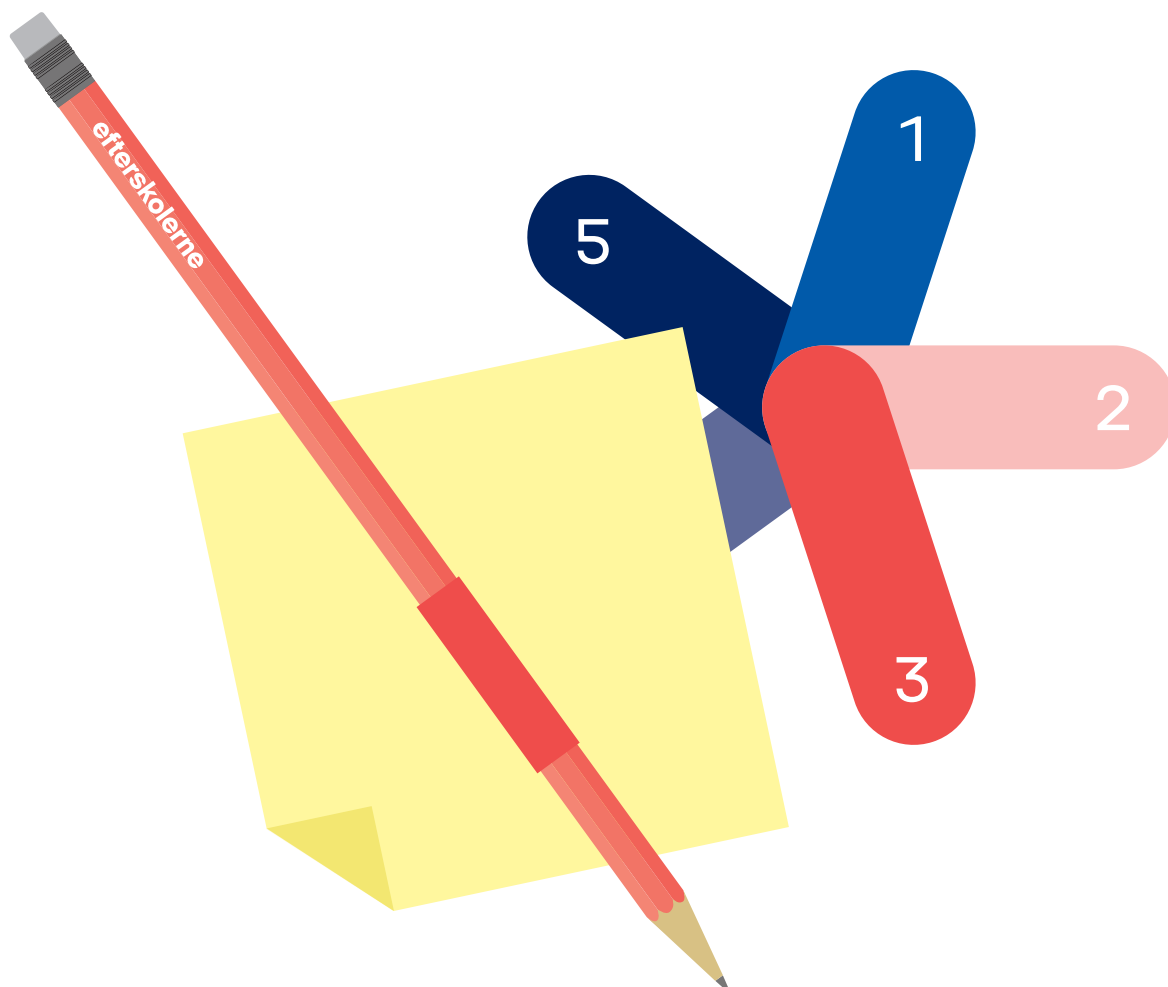
Refleksionsprocessen

Deltagerne placerer sig omkring plakaten – ca. 6-8 personer om hver stjerne.
Hvor længe hvert spørgsmål skal drøftes og hele refleksionsprocessen skal vare, bestemmer I selv – men bestem det på forhånd.

Nu trækker I på skift et spørgsmål, der skal diskuteres i forhold til projektet.
Når I er nået frem til et bud på et svar, skriver I det ned på en Post-it og klister den på plakaten. Hvor mange spørgsmål I ønsker at drøfte fra hver kategori, bestemmer I selv. Alternativt kan man vælge en referent, der tager referat af diskussionen.

Målet er, at der skal være cirka lige mange svar/Post-it's til hver kategori på plakaten, når I er færdige, og projektet er gennemdiskuteret – og blevet 'stjernegodt'.

Processen kan med fordel gentages, i takt med at ideudviklingen bliver mere og mere detaljeret.

3. Efterskolestjernens fem kategorier

De fem kategorier med spørgsmål til projektet er: Formål og værdier, undervisning og prøver, forventninger og nytteværdi, de unges interesser samt faglighed og pædagogik. De er udvalgt af Efterskolernes 10. klasses-udvalg [2021], som de fem væsentligste vilkår for – og forventninger til – efterskolens virke.

Kategori

1

Formål og værdier

Her stilles der spørgsmål til, hvordan projektet omsætter, udlever og udtrykker skolens værdier og i videre forstand lever op til efterskolernes hovedsigte; livsoplysning, folkelig oplysning og demokratisk dannelse.

Målet med efterskolens praksis er blandt andet elevernes hele menneskelige udvikling og modning samt deres almene opdragelse og uddannelse. Ligesom de skal lære om frihed og folkestyre [Efterskoleloven]. Spørgsmålet er, om og hvordan dette afspejles i projektet.

Kategori

2

Undervisning og prøver

Her stilles der spørgsmål til, hvordan projektet lever op til kravet om at undervisningen skal 'stå-mål-med', hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, samt om det bidrager til at skolen lever op til kravet om at undervisningen har 'en bred almen karakter'. Med bred almen karakter forstås en undervisning, der tager udgangspunkt i et menneske-, samfunds- eller natursyn med perspektiver af filosofisk, historisk, kulturel, politisk, psykologisk, samfunds- eller naturvidenskabelig karakter.

I denne kategori opfordres I også til at drøfte, hvordan man skal undervise og evaluere elevernes faglige udbytte i projektet.

Læs mere om 'bred almen karakter' på www.uvm.dk

Kategori

3

Forventninger og nytteværdi

Her stilles der spørgsmål til, hvad samfundet 'får ud af' projektet. Det kunne for eksempel være mindre frafald på skolen, flere unge med anden etnisk baggrund end dansk på efterskoler, flere unge, der ansøges til at tage en erhvervsuddannelse mv. Med samfundet tænkes der for eksempel på forældre, politikere, ungdomsuddannelser/samarbejdspartnere og andre interessenter.

I denne kategori skal I reflektere over, hvilke forventninger samfundet og efterskolens interessenter har til efterskolen og i forlængelse heraf, 'hvilken nytte' de kan drage af projektet.

Kategori

4

De unges interesser og behov

Her stilles der spørgsmål til, hvad der rører sig i ungdomskulturen, hvad de unge interesserer sig for, og hvad deres udfordringer er i forhold til projektets tema eller mål.

Efterskolen er unik i det danske uddannelsessystem, blandt andet fordi den lægger stor vægt på linjer og valgfag, hvor eleverne kan dyrke deres interesser eller passion. Det er en væsentlig del af efterskolens identitet og giver mulighed for kreativ pædagogisk tænkning på tværs af skolefag og interessefag.

Kategori

5

Faglighed og pædagogik

Her stilles der spørgsmål til projektets pædagogiske tænkning og faglige tyngde. De faglige ambitioner og hvilken pædagogik, der eventuelt skal være projektets særkende.

I denne kategori skal I udfordre 'det nye' i projektet. Hvordan I kan blive endnu mere kreative, progressive og innovative mv. i projektet, med udgangspunkt i den skole, I er, det I gør, og de elever I har – og gerne vil have.